

अभियांत्रिकी व तंत्रशास्त्र अभ्यासक्रमांची
समकक्षता निश्चित करणे

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकिर्ण-२०१३/ (४५/१३)/तां.शि-२
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२
तारीख: ९ जुलै २०१३

वाचा -

- १) अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेची अधिसूचना क्र. ३७-३/Legal/२०१०, दिनांक ५ मार्च, २०१०
- २) शासन अधिसूचना, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग क्रमांक से.प्र.नि.- २०१०/(२६४/१०)/तां.शि-२, दि. १० सप्टेंबर २०१२
- ३) शासन निर्णय क्रमांक संकिर्ण-२०१३/ (४५/१३)/तां.शि-२, दिनांक : ६ मे २०१३

प्रस्तावना -

अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेच्या संदर्भ -१ मधील अधिसूचनेन्वये या परिषदेच्या अखत्यारितील अभ्यासक्रम राबविणाऱ्या पदव्युत्तर पदवी, पदवी तथा पदविका स्तरावरील शैक्षणिक संस्थांत नियुक्त करावयाच्या शिक्षकीय पदांचे सुधारित सेवाशर्ती व या पदांवर नियुक्तीसाठी आवश्यक शैक्षणिक अर्हता तथा अनुभव निश्चित करण्यात आला आहे. सदर अधिसूचनेच्या अनुषंगाने शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालय व तंत्रनिकेतने यांत कार्यरत शिक्षकीय पदांचे सेवाप्रवेश नियम संदर्भ -२ मधील अधिसूचनेन्वये सुधारित करण्यात आल्या असून सदर अधिसूचनेनुसार शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालये व तंत्रनिकेतने यांत कार्यरत शिक्षकीय पदांवर नियुक्तीसाठी अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने ठरविल्याप्रमाणे शैक्षणिक अर्हता व अनुभव निर्धारित करण्यात आला आहे. अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने सदर पदांवर नियुक्तीसाठी शैक्षणिक अर्हता निश्चित करताना संबंधित अभियांत्रिकी शाखेतील पदवी /पदव्युत्तर पदवी अथवा समकक्ष अर्हता असे नमूद केले असून Ph.D या अर्हतेशी समकक्ष अर्हता निर्धारित करण्याची कार्यपद्धतीही संदर्भ -१ मधील अधिसूचनेत नमूद केली आहे. सदर बाब विचारात घेता अभियांत्रिकी महाविद्यालये तथा तंत्रनिकेतनात शिक्षकीय पदांवर नियुक्तीसाठी विविध अभियांत्रिकी शाखेतील समकक्षता राज्यात कार्यरत सर्व विद्यापीठांच्या सहमतीने निधारित करणे आवश्यक होते. यास्तव संदर्भ -२ मधील अधिसूचनेच्या पदवी स्तरावरील संस्थांत नियुक्तीसंदर्भातील नियम -७ तथा पदविका संस्थातील नियुक्तीसंदर्भातील नियम -६ अन्वये विविध अभियांत्रिकी शाखेतील पदवी व पदव्युत्तर पदवी स्तरावरील समकक्षता निश्चित करणे आवश्यक असल्याने सदर समकक्षता संदर्भ- ३ मधील शासन निर्णयान्वये निश्चित करण्यात आली आहे. सदर

शासन निर्णया सोबत संदर्भ-३ मधिल शासन निर्णयाची प्रत महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर २०१३०७०९१२०७५५५६०८ या सांकेतांकाद्वारे उपलब्ध करण्यात येत आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(दीपक जडीये)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल तथा कुलपती यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा. मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. राज्यमंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. सचिव, विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली.
५. कुलसचिव, सर्व विद्यापीठे

अभियांत्रिकी व तंत्रशास्त्र अभ्यासक्रमांची
समकक्षता निश्चित करणे

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक संकिर्ण-२०१३/(४५/१३)/तां.शि-२
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : ६ मे २०१३

- संदर्भ : १) अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेची अधिसूचना क्र. ३७-३/Legal/२०१०,
दिनांक ५ मार्च, २०१०
२) शासन अधिसूचना, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग क्रमांक से.प्र.नि.-
२०१०/(२६४/१०)/तां.शि-२, दि. १० सप्टेंबर २०१२
३) संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य यांचे पत्र क्र. ४अ/आस्था/२०१३/१४८,
दि.१ एप्रिल २०१३
४) संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य यांचे पत्र क्र. ४अ/आस्था/२०१३/१७५,
दि.१६ एप्रिल २०१३

प्रस्तावना - अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेच्या संदर्भ -१ मधील अधिसूचनेन्वये या परिषदेच्या अत्यावृत्तित
अभ्यासक्रमे राबविणाऱ्या पदव्युत्तर पदवी, पदवी तथा पदविका स्तरावरील शैक्षणिक संस्थांत नियुक्त करावयाच्या
शिक्षकीय पदांचे सुधारित सेवाशर्ती व या पदांवर नियुक्तीसाठी आवश्यक शैक्षणिक अर्हता तथा अनुभव निश्चित
करण्यात आला आहे. सदर अधिसूचनेच्या अनुषंगाने शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालय व तंत्रनिकेतने यांत
कार्यरत शिक्षकीय पदांचे सेवाप्रवेश नियम संदर्भ -२ मधील अधिसूचनेन्वये सुधारित करण्यात आल्या असून सदर
अधिसूचनेनुसार शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालये व तंत्रनिकेतने यांत कार्यरत शिक्षकीय पदांवर नियुक्तीसाठी
अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने ठरविल्याप्रमाणे शैक्षणिक अर्हता व अनुभव निर्धारित करण्यात आला आहे.
अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषदेने सदर पदांवर नियुक्तीसाठी शैक्षणिक अर्हता निश्चित करताना संबंधित
अभियांत्रिकी शाखेतील पदवी /पदव्युत्तर पदवी अथवा समकक्ष अर्हता असे नमूद केले असून Ph. D या अर्हतेशी
समकक्ष अर्हता निर्धारित करण्याची कार्यपद्धतीही संदर्भ -१ मधील अधिसूचनेत नमूद केली आहे. सदर बाब विचारात
घेता अभियांत्रिकी महाविद्यालये तथा तंत्रनिकेतनात शिक्षकीय पदांवर नियुक्तीसाठी विविध अभियांत्रिकी शाखेतील
समकक्षता राज्यात कार्यरत सर्व विद्यापीठांच्या सहमतीने निर्धारित करणे आवश्यक होते. यास्तव संदर्भ -२ मधील
अधिसूचनेच्या पदवी स्तरावरील संस्थांत नियुक्तीसंदर्भातील नियम -७ तथा पदविका संस्थातील नियुक्तीसंदर्भातील
नियम -६ अन्वये विविध अभियांत्रिकी शाखेतील पदवी व पदव्युत्तर पदवी स्तरावरील समकक्षता निश्चित करण्याची
बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय : संदर्भ -२ मधील अधिसूचनेच्या पदवी स्तरावरील संस्थांत नियुक्तीसंदर्भातील नियम -७ तथा
पदविका संस्थातील नियुक्तीसंदर्भातील नियम -६ मधील तरतुदीनुसार संदर्भ -३ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे संचालक,
तंत्रशिक्षण यांनी राज्यात कार्यरत सर्व विद्यापीठांचे प्रतिनिधी व विषयतज्ञ यांचे दि. २ एप्रिल, २०१३ रोजी अभियांत्रिकी
शाखांतर्गत समकक्षता निश्चित करण्यासाठी बैठक आयोजित केली होती. सदर बैठकीत ठरल्याप्रमाणे अभियांत्रिकी

शाखा व इतर अभ्यासक्रमातील समकक्षतेचा अहवाल संदर्भ -४ मधील पत्रान्वये संचालनालयाने शासनास सादर केला आहे. सदर अहवाल विचारात घेऊन अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमांच्या विविध शाखांतर्गत व अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमाशी निगडित इतर अभ्यासक्रमांची पदवी व पदव्युत्तर पदवी स्तरावरील समकक्षता खालीलप्रमाणे निर्धारित करण्यात येत आहे.

अ. क्र.	अभियांत्रिकी शाखा/ इतर अभ्यासक्रम	पदवी स्तरावरील समकक्षता	पदव्युत्तर पदवी स्तरावरील समकक्षता
I	II	III	IV
१.	Civil Engineering	Civil Engineering Water Management Environmental Engineering Structural Engineering Construction Engineering/Technology	Structural Engineering Civil Engineering Geotech Engineering Transportation Engineering Town Planning Hydraulic Engineering Remote sensing Environmental Engineering Water Management Water Resources & Environmental Engineering
२.	Mechanical/Automobile Engineering	Mechanical Engineering Automobile Engineering CAD/CAM Engineering	Mechanical Automobile CAD/CAM Aerospace Aeronautical M/C Design Heat Power Engineering Thermal Engineering Design Engineering Manufacturing Computational Fluid Dynamics Mechatronics Robotics Industrial Engineering
३.	Production Engineering	Production Engineering Industrial Engineering	Production CAD/CAM Aerospace Manufacturing Aeronautical Industrial Engineering

I	II	III	IV
४.	Electronics Engineering/ Electronics & Telecommunication Engineering	Electronics Engineering Electronics & Telecommunication Digital Electronics Electronics & Communication Industrial Electronics Communication Engineering	Electronics VLSI & Embedded SYS Digital System Signal Processing Communication Network Microwave Power Electronics Communication Engineering Electronics Design Tech Electronics & Telecom Digital Electronics
५	Electrical Engineering	Electrical Engineering Electrical & Power Electrical Electronics & Power Power System Engineering Electrical & Electronics Engineering	Electrical Engineering Power System Electrical Communication Power Electronics Power Electronics & Drives Control System System & Control
६	Computer Engineering / Information Technology	Computer Science & Engineering Computer Engineering Computer Technology Information Technology	Computer Engineering Computer Science & Engineering Computer Technology Information Technology Software Engineering Computer Network Web Technology Data Bases Information Security Cyber Security Computer & Information Technology
७	Instrumentation Engineering	Instrumentation Engineering Instrumentation & Control Control Engineering Bio Medical Engineering Bio Electronics Electronic Instrumentation Bio Medical Instrumentation	Instrumentation Engineering Instrumentation & Control Control Engineering Bio Medical Engineering Bio Electronics Analytical Instrumentation Electronic Instrumentation Bio Medical Instrumentation

I	II	III	IV
८	Metallurgy Engineering	Metallurgical Engineering Material Engineering Material Technology Material Science and Metallurgy	Metallurgical Engineering Material Engineering Material Technology Mechanical Engineering Production Engineering Industrial Engineering Process Metallurgy Physical Metallurgy Power Technology Material Science
९	Chemical Engineering / Chemical Technology	Chemical Engineering Chemical Technology Petrochemical Engineering Petroleum Engineering Petrochemical Technology	Chemical Engineering Chemical Technology Petrochemical Engineering Petroleum Engineering Polymer Petrochemical Technology
१०	Bio-Medical Engineering	Bio-Medical Engineering Instrumentation Medical Electronics Bio-Medical Instrumentation	Bio-Medical Engineering Instrumentation Medical Electronics Bio-Medical Instrumentation
११	Food Technology	Food Technology	Food Technology Food Craft Engineering
१२	Mining Engineering	Mining Engineering	Mining Engineering Mine Safety Engineering
१३	Paint Engineering / Technology Oil Engineering	Paint Engineering Paint Technology Oil Engineering	Paint Engineering Oil Engineering Surface Coating
१४	Paper Technology	Paper Technology & Pulp Technology Paper Technology	Paper Technology & Pulp Technology Paper Technology
१५	Plastic Engineering	Plastic Engineering / Technology Plastic & Polymer Engineering Polymer Engineering / Technology	Plastic Engineering / Technology Plastic & Polymer Engineering Polymer Engineering/ Tech

I	II	III	IV
१६	Printing Engineering /Technology	Printing Engineering /Technology Printing Engineering & Graphics Printing & Packaging Technology Printing Engineering & Communication Tech	Printing Engineering /Technology Printing Engineering & Graphics Packaging Technology Printing & Packaging Technology Printing Engineering & Communication Tech
१७	Textile Engineering	Textile Engineering / Tech Textile Plant Engineering Textile Chemistry Man Made Textile Tech	Textile Engineering / Technology Textile Plant Engineering Textile Chemistry Man Made Textile Tech
१८	Sugar Technology	Sugar Technology	Sugar Technology
१९	Geological Engineering	Applied Geology Engineering Geology Geology	Applied Geology Engineering Geology Geology
२०	MCA	Computer Science & Engineering Information Technology	Computer Application Computer Science & Engineering Computer Technology Information Technology
२१	Aerospace / Aeronautical Engineering	Aerospace / Aeronautical Engineering	Aerospace / Aeronautical Engineering
२२	Bio-Technology	Bio-Technology Chemical Engineering Chemical Technology	Bio-Technology Chemical Engineering Chemical Technology
२३	Marine Engineering	Marine Engineering	Marine Engineering Mechanical Engineering Melding Technology
२४	Packaging Technology	Packaging Technology Mechanical Engineering Printing and Packing Technology	Packaging Technology Printing Technology
२५	Refrigeration And Air Conditioning	Mechanical Engineering Thermal Power Engineering Thermal Engineering	Refrigeration And Air Conditioning Thermal Power Engineering
२६	Leather Technology	Leather Technology	Leather Technology

I	II	III	IV
२७	Textiles Chemistry / Manmade Textiles Technology	Textiles Chemistry or Manmade Textiles Technology	Chemical Engineering or any Branch of Chemical Technology
२८	Surface Coating Technology	Chemical Engineering Or any Branch of Chemical Technology Surface Coating Technology	Surface Coating Technology Chemical Engineering / Technology Metallurgy/Powder Metallurgy
२९	Polymer Engineering Or Polymer Technology Or Polymer Engineering and Technology	Chemical Engineering Chemical Technology Polymer Technology/ Engineering	Polymer Engineering Or Polymer Technology Or Polymer Engineering and Technology Or Chemical Technology
३०	Hotel Management & Catering Technology	4 years Degree Hotel Management and Catering Technology	Hotel Management and Catering Technology Or Hospitality Management Or 2 year Post Graduate Diploma in above field.
३१	Dress Designing & Garment Manufacturing	Dress Designing and Garment Manufacturing or Apparel Manufacturing and Design or Garment Manufacturing or Fashion Technology	Master's degree in Dress Designing and Garment Manufacturing or Apparel Manufacturing and Design or Garment Manufacturing or Fashion Technology or 2 year Post Graduate Diploma In above field.
३२	Travel & Tourism	Bachelor's degree in Travel and Tourism Hospitality Management Hotel management and Catering technology	Travel and Tourism Hospitality Management, Food and Craft or Post Graduate Diploma at least 2 year duration in above filed.
३३	English or Communication Skills	English Literature Functional English	English English Literature
३४	Mathematics	Mathematics Computational Mathematics Applied Mathematics	Mathematics Computational Mathematics Applied Mathematics
३५	Geology or Geo Chemistry	Geology Applied Geology Engineering Geology	Geology Applied Geology Engineering Geology

I	II	III	IV
३६	Chemistry	Chemistry Organic Chemistry Inorganic Chemistry Physical Chemistry Analytical Chemistry Applied Chemistry Polymer Chemistry Drug Chemistry Pharmaceuticals Chemistry pesticides & Agro Chemistry	Chemistry Organic Chemistry Inorganic Chemistry Physical Chemistry Analytical Chemistry Applied Chemistry Polymer Chemistry Drug Chemistry Pharmaceuticals Chemistry pesticides & Agro Chemistry
३७	Physics	Applied Physics Theoretical Physics Modern Physics Electronics Material Science Energy studies	Applied Physics Theoretical Physics Modern Physics Electronics Material Science Energy studies

राज्यांतर्गत कार्यरत व्यावसायिक अभ्यासक्रमातील पदवी व पदविका स्तरावरील संस्थात नियुक्त्या करताना उपरोक्तप्रमाणे समकक्षता विचारात घेऊन नियुक्त्या करण्यात याव्या. उपरोक्त नमूद अभ्यासक्रमाव्यतिरिक्त अभियांत्रिकी शाखेतील इतर अभ्यासक्रम विद्यापीठाद्वारा अथवा विद्यापीठांशी संलग्नित स्वायत्त महाविद्यालयाद्वारा राबविण्यात येत असल्यास त्या अभ्यासक्रमाची समकक्षता निश्चित करण्याचा प्रस्ताव शासनास सादर करण्यात यावा. सज्यात कार्यरत सर्व विद्यापीठांच्या सहमतीने सदर अभ्यासक्रमाच्या समकक्षतेबाबत निर्णय घेण्यात येईल.

सदर शासन निर्णय राज्यांतर्गत कार्यरत सर्व विद्यापीठांच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(दीपक जडीये)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा. राज्यपाल तथा कुलपती यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई

मा. मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

मा. राज्यमंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

मा. सचिव, विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली.

कुलसचिव, सर्व विद्यापीठे

संचालक, अखिल भारतीय तंत्र शिक्षा परिषद, नवी दिल्ली
मा. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण, मंत्रालय, मुंबई.
संचालक, तंत्र शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
संचालक, इन्स्टिट्यूट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई,
संचालक, वीरमाता जिजाबाई टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, माटुंगा, मुंबई,
संचालक, अभियांत्रिकी महाविद्यालय, पुणे,
संचालक, श्री. गुरुगोविंदसिंग अभियांत्रिकी महाविद्यालय, नांदेड
सर्व विभागीय सहसंचालक, तंत्रशिक्षण
प्राचार्य, सर्व शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालये/ तंत्र निकेतने
प्राचार्य, सर्व शासन अनुदानित अभियांत्रिकी महाविद्यालये/ तंत्रनिकेतने
सर्व विभागीय सहसंचालक, तंत्रशिक्षण
सचिव, महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळ, मुंबई
महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर
महालेखापाल (लेखापरीक्षा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई / नागपूर
अधिदान व लेखा अधिकारी मुंबई/ निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी
उच्च व तंत्रशिक्षण विभागातील सर्व कार्यासने
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क मंत्रालय, मुंबई
निवडनस्ती तांशि-२